

Оқу жұмыс бағдарламасы

Нысан
ПМУ ҰСН 7.18.3/30

Қазақстан Республикасының ғылым және білім министрлігі
С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті
Психология және педагогика кафедрасы

ОҚУ ЖҰМЫС БАҒДАРЛАМАСЫ

«Этнопсихология» пәні бойынша

050103 - «Педагогика және психология»
мамандығының студенттеріне арналған

Павлодар

Мемлекеттік жалпыға міндетті
мамандықтың білім стандарты
мен типтік бағдарлама
негізінде әзірленген
пәннің оқу жұмыс бағдарламасына
бекіту парағы

Нысан
ПМУ ҰСН 7.18.3/31

БЕКІТЕМІН
ОІ жөніндегі проректоры
_____ Пфейфер Н.Э.
20__ ж. «__» _____

Құрастырушы: аға оқытушы Жунусова А.Р.

Психология және педагогика кафедрасы

Оқу жұмыс бағдарламасы

«Этнопсихология» пәні бойынша

050103 «Педагогика және психология» мамандығының студенттеріне арналған.

Оқу жұмыс бағдарламасы 050103 –“Педагогика және психология” мамандықтың Мемлекеттік стандарты 3.08.253-2006 және типтік оқу жоспары негізінде әзірленді. Қазақстан Республикасы білім және ғылым Министрлігінің Республикалық жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім жөніндегі Кеңес жиналысының 22.06.06 жылғы Хаттама шешімімен бекітілді.

Кафедра меңгерушісі _____ Е.И.Бурдина

Гуманитарлық - педагогикалық факультетінің оқу-әдістемелік кеңесінде мақұлданды
“__” _____ 20 ж. №__ Хаттама

ОӘК Төрайымы _____ Е.Н.Жуманкулова

КЕЛІСІЛДІ

Факультет деканы _____ Ж.Т. Сарбалаев “__” _____ 20 ж.

ЖжӘҚБ ҚҰПТАЛҒАН

ЖжӘҚБ бастығы _____ А.А. Варакута “__” _____ 20 ж.

Университеттің оқу-әдістемелік кеңесімен құпталған
20__ ж. «__» _____ №__ Хаттама

1 Пәннің мақсаты мен міндеттері

1.1 Кіріспе

«Этнопсихология» курсы қазіргі кездегі студенттердің психологиялық білім құрылымындағы маңызды аспектілердің бірін құрайды. Этнопсихологиялық феномендердің көрінісі мен оның қызметінід механизмдерін білу студентгерге эртүрлі этностық қоғамдастықтардың мәдениетіне деген толеранттығын қалыптастыруға ықпал етеді. «Этнопсихология» курсы философиямен, мәдениеттанумен, жалпы психологиямен, психология тарихымен, элеумеггік психологиямен, жас ерекшелік психологиясымен, этнопедагогикамен тығыз байланысты.

Курстың мазмұны дәрістерде ашылып, семинар және лабораториялық сабақтарды бекітіледі. Курстың негізгі тарауларына, арнайы әдебиеттерді конспектілеу мен реферат жазуға бағытталған студенттердің өзіндік жұмыстары қарастырылған. Студенттердің білімін тексеру қорытынды тест түрінде жүргізіледі.

1.2 Пәнді оқу мақсаты: студенттердің қазіргі заманғы психология құрылымындағы этнопсихологияның орнын түсіну және өмірдің барлық салаларында тұрақты этносаралық өзара іс-әрекет жағдайында кәсіптік қызметке дайындық процесінде этнопсихологиялық білімнің рөлін түсіну болып табылады.

1.3 Міндеттері:

- этнопсихологияның теориялық негіздерінің мазмұнын аңғу;
- этнопсихология мәселелеріне студенттердің қызығушылықтарын арттыру;
- студенттердің бойында үздіксіз өзін-өзі жетілдіруге ұмтылысын ояту;
- студенттердің өзіндік тәжірибесінде этнопсихология негіздері туралы білімдерін қолдануға ұмтылдыру.

«Этнопсихология» курсын оқу процесінде студенттер меңгеруі қажет:

- этнопсихологияның әдіснамалық негіздерін білуі;
- отандық және шетелдік этнопсихологияның теориялық негіздерін білуі;
- этнопсихологияның негізгі зерттеу әдістерін білуі;
- этнопсихологияның аса танымал әдістемелерінің моделі мен парадигмаларын білуі;
- эртүрлі халықтардың ұлттық-психологиялық ерекшеліктері туралы түсінігінің болуы;
- этнопсихологиялық білімнің қазіргі жағдайының ерекшеліктерін білуі;
- алынған білімді іс жүзінде қолдана білуі;
- этнопсихологиялық білімнің дамуының қазіргі заманғы ағымдарын бағдарға алу.

2 Пререквизиттер: жалпы психология, даму психологиясы, тұлғаны педагогикалық - психологиялық диагностикалау.

3 Постреквизиттер: психология тарихы.

Сабақ түрлері ұжымдық, топтық және жеке дара. Курс аяқталған соң, меңгерілген білім бойынша студенттер емтихан тапсырады.

4 Пәннің мазмұны

4.1 Пәннің тематикалық жоспары

№	Тақырыптардың атауы	Сағат саны (к/б ОСО)		
		Дәр	Тәж	СӨЖ
1	2	3	4	5
1	Этнопсихологияның психологияның бір саласы ретіндегі пәні мен міндеттері.	0,5	1	3
2	Этнопсихологиялық зерттеулердің негізгі бағыттары	0,5	1	3
3	Батыс ойшылдарының этнопсихологиялық идеялары	0,5	-	3
4	Ресейдегі этнопсихологиялық ойдың дамуы.	0,5	-	3
5	Қазақстандағы этнопсихологиялық көзқарастардың дамуы.	0,5	-	3
6	Негізгі этнопсихологиялық бағыттар мен мектептер.	0,5	-	3
7	М.Херсковичтің «мәдени релятивизм» теориясына қосқан үлесі	0,5	-	3
8	Шетелдік этнопсихологияның қазіргі жағдайы 0,5	-	3	
9	Солтүстік Америка халықтарының ұлттық-психологиялық ерекшеліктері	1	-	3
10	Еуропаның кейбір халықтарының ұлттық-психологиялық ерекшеліктері	1	-	3
11	Ғаламның азиялық-африкалық құрылысындағы халықтардың ұлттық-психологиялық ерекшеліктері	1	-	3
12	Тұлғалық белгілер және оның мәдениетпен байланысы	1	1	3
13	Элеуметтік психологиядағы салыстырмалы-мәдени тәсілдер	1	1	3
14	Мәдениеттің реттеуші функциясы	1	1	3
15	Топаралық және тұлғааралық қарым-қатынастар	1	1	3
16	Этностық ұқсастықтың қалыптасу кезеңдері	1	1	3
17	Этносаралық қарым-қатынастағы топаралық қабылдаудың механизмдері	1	1	4
18	Этностық кикілжіңдер	1	1	4
19	Бейімделу. Аккультурация. Адаптация	1	1	4
	Барлығы: 90 с.	15	15	60

4.2 Теориялық курстың мазмұны

1 БӨЛІМ. ЭТНОПСИХОЛОГИЯ - ПСИХОЛОГИЯНЫҢ БІР САЛАСЫ РЕТІНДЕ

1 тақырып. Этнопсихологияның психологияның бір саласы ретіндегі пәні мен міндеттері. Этнопсихологиялық зерттеулерді жүргізуде әдіснамалық функция

атқаратын этнопсихологияның принциптері. Этнопсихология категориясындағы негізгі ұғымдар.

2 тақырып. Этнопсихологиялық зерттеулердің негізгі бағыттары. Этнопсихологиялық зерттеулердің негізгі және қосымша әдістері.

2 БӨЛІМ. ЭТНОПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ОЙЛАУДЫҢ ҚАЛЫПТАСУ ЖӘНЕ ДАМУ ТАРИХЫ

3 тақырып. Батыс ойшылдарының этнопсихологиялық идеялары. Адамдардың рухани-психологиялық өміріндегі этностық ерекшеліктер. Антикалық ойшылдардың еңбектеріндегі әртүрлі халықтардың өмір сүрі ережесі (Гиппократ, Геродот, Тацит, Ш.Монтескье). XIX ғасырдың ортасындағы Германия халықтарының психологиясын зерттеу (Лацарус-Штейнталь, В.Вундт).

4 тақырып. Ресейдегі этнопсихологиялық ойдың дамуы. Ресейдегі психикалық этнографияны құрудағы Орыс географиялық қоғамының (ОГК) ролі (Н.И.Надеждин, К.Д.Кавелин). Орыс революционер-демократтары «орыс рухының» өзіндік ерекшелігі туралы (В.Г.Белинский, А.И.Герцен, Н.А.Добролюбов, Д.И.Писарев, Н.Г.Чернышевский).

5 тақырып. Қазақстандағы этнопсихологиялық көзқарастардың дамуы. Қазақ фольклорының жанрларында этнопсихологиялық ойлардың көрініс табуы. Әл-Фарабидің идеяларының этнопсихологиялық аспектілері. Ш.Уәлихановтың қазақ этнопсихологиясының дамуына қосқан үлесі. А.Құнанбаев қазақ халқының этнопсихологиялық ерекшеліктері туралы. Ы.Алтынсарин қазақтардың этностық ерекшеліктері жайлы. XX ғасырдың басындағы қазақ ойшылдары мен қайраткерлерінің шығармаларындағы халықтық психология мәселелері (Ш.Құдайбердіұлы, Х.Досмұхамедов, М.Дулатов, Ж.Аймауытов, М.Жұмабаев т.б.).

3 БӨЛІМ. ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ШЕТЕЛДІК ЭТНОПСИХОЛОГИЯНЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ

6 тақырып. Негізгі этнопсихологиялық бағыттар мен мектептер. Психологиялық антропология («Мәдениет және тұлға» теориясы, Ф.Боас); (Р.Бенедикт «Мәдениеттердің конфигурациясы»). А.Кардинердің мәдениет арқылы қалыптасатын тұлғалық құрылым тұжырымдамасы. «Базалық тұлға» туралы түсінік. Модальдық тұлға тұжырымдамасы (Р.Линтон).

7 тақырып. М.Херсковицтің «мәдени релятивизм» теориясына қосқан үлесі. Ф.Хсю - психологиялық антропологияның негізін қалаушы. Этнопсихологиядағы мәдени-орталықтандырылған тәсілдер (М.Мид, Р.Бенедикт) және бөлу мен реттеудің ерекше әдісінің ұлттық сипаты туралы. Ұлттық сипаттағы зерттеулердегі тұлғалық-орталықтандырылған тәсіл (А.Инкелес, Д.Левенсон). «Әлем суреті» тұжырымдамасы. Когнитивті антропологияның пайда болуы. Құрылымдық этнопсихология туралы түсінік.

8 тақырып. Шетелдік этнопсихологияның қазіргі жағдайы. Ф.Бок және оның «Психологиялық антропологиядағы негізгі мектептер мен тәсілдердегі» классификациясы. АҚІЛ-тағы этнопсихологиялық жаңа орталықтардың пайда болуы.

4 БӨЛІМ. ӘЛЕМНІҢ ТҮРЛІ ХАЛЫҚТАРЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ-ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЕРСКТЕЛІКТЕРІ

9 тақырып. Солтүстік Америка халықтарының ұлттық-психологиялық ерекшеліктері. Америка халқының қалыптасу тарихы. Американдықтардың ұлттық мінезінің белгілері.

10 тақырып. Еуропаның кейбір халықтарының ұлттық-психологиялық ерекшеліктері. Немістер мен француздардың ұлттық мінез-құлқы.

11 тақырып. Ғаламның азиялық-африкалық құрылыгындағы халықтардың ұлттық-психологиялық ерекшеліктері (арабтар, үнділер, жапондар т.б.).

5 БӨЛІМ. ТУЛҒАНЫ ЗЕРТТЕУДІҢ ЭТНОПСИХОЛОГИЯЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ

12 тақырып. Тұлғалық белгілер және оның мәдениетпен байланысы. Ұлттық мінез бен менталитет. Норма мен патологияның этнопсихологиялық мәселелері.

6 БӨЛІМ. МӘДЕНИАРАЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРДІҢ ПСИХОЛОГИЯСЫ

13 тақырып. Элеуметтік психологиядағы салыстырмалы-мәдени тәсілдер. Коммуникацияның мәдени контекстіге тәуелділігі. Экспрессивті мінез-құлық пен мәдениет.

14 тақырып. Мәдениеттің реттеуші функциясы. Даралық пен ұжымшылдық. Кінәні мойындау мен ар-ұят - элеуметтік бақылаудың механизмдері ретінде. Конформдылық - топтағы индивидтің мінез-құлқын реттеуші ретінде.

7 БӨЛІМ. ЭТНОСАРАЛЫҚ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТЫҢ ПСИХОЛОГИЯСЫ

15 тақырып. Топаралық және тұлғааралық қарым-қатынастар. Этносаралық қарым-қатынастардың психологиялық детерминанттары.

16 тақырып. Этностық ұқсастықтың қалыптасу кезеңдері. Элеуметтік контекстінің этностық ұқсастықтың қалыптасуына ықпалы. Этностық ұқсастықты қолдау стратегиясы.

17 тақырып. Этносаралық қарым-қатынастағы топаралық қабылдаудың механизмдері. Этнопсихологиядағы этноцентрлік туралы түсінік. Этностық стереотиптер - зерттеу тарихы, негізгі қасиеттері, түрлері.

18 тақырып. Этностық кикілжіңдер. Этностық кикілжіңдерді анықтау және оны классификациялау. Пайда болу себептері.

8 БӨЛІМ. ЖАҢА МӘДЕНИ ОРТАҒА БЕЙІМДЕЛУ

19 тақырып. Бейімделу. Аккультурация. Адаптация. Мәдени толқыныс. Мәдениаралық бейімделу кезеңдері. Жаңа мәдени ортаға бейімделу процесіне әсер ететін факторлар.

Тәжірибелік сабақтарының мазмұны

1 тақырып. Мәдениет — этнопсихологиялық феномен ретінде. А.А.Потебняның (1835-1920) этнопсихологияның дамуына қосқан үлесі («Ой жөне тіл»). Д.И.Овсянико-Куликовскийдің (1853-1920) этнопсихология дамуына қосқан үлесі («Ұлттық психология»). Г.Г.Шпет этностық психология пәні туралы.

2 тақырып. Этнопсихологиядағы ұлттық сипат мәселелері. Шындық және аңыз. Психоаналитикалық антропология. Ұлттық сипаттағы зерттеулердегі психоанализдің рөлі. Ортодоксальды психоаналитикалық антропология (З.Фрейд). Э.Фромм әлеуметтік сипаттағы функциялар туралы.

12 тақырып. Этнопсихологиялық зерттеу әдістері. Этностық «Менді», «этностық стереотипті» т. б. зерттеуге бағытталған әдістемелерді таңдау. Этнопсихологиялық зерттеулердің беріктігі. Советтік Қазақстандағы этнопсихологияның дамуы. Қазақстандық ғалымдар мен зерттеушілердің үлесі (Т.Тәжібаев, М.Мұқанов, Н.Жандильдин т.б.). Қазақстан Республикасындағы этнопсихологияның дамуы (Қ.Жарықбаев, Н.Елікбаев, К.Жүкеш, С.Жақыпов т.б.).

13 тақырып. Қарым-қатынастың этностық ерекшеліктері. Американдық өмір сүру салты. Ағылшындардың ұлттық мінезінің ерекшеліктері. Ғаламның азиялық-африкалық құрылығындағы халықтардың ұлттық-психологиялық ерекшеліктері (арабтар, үнділер, жапондар т.б.).

14 тақырып. Каузальды атрибуциядағы мәдениаралық ерекшеліктер. Каузальды атрибуциядағы мәдениаралық ерекшеліктер.

15 тақырып. Этностық ұқсастық. Маргинальды тұлға. Мәңгүрттік. Ұлттық нигилизм. Этностық ұқсастықты өзгерту мәселелері. Этностық ұқсастықты өлшеудің моделі.

16 тақырып. Тіл - этностық ұқсастықтың факторы ретінде. Әлеуметтік және этностық ұқсастық. Этностық ұқсастықтың когнитивті және аффектілі компоненттері.

17 тақырып. Этностық стереотиптер - шынайылық мәселелері. Этностық стереотиптер және шынайылық мәселесі. Стереотипизацияның механизмі. Әлеуметтік каузальды атрибуция.

18 тақырып. Қазіргі заманғы этностық кикілжіңдер. Пайда болу себептері, өту жағдайлары және реттеу әдістері. Этностық кикілжіңнің түрлері. Этностық кикілжіңдерді реттеу әдістері.

19 тақырып. Жаңа мәдениетке бейімделу мәселелері. Мәдениаралық өзара іс-әрекетке дайындық жүргізуге байланысты тренингтерді таңдау. Индивид және топтар үшін мәдениаралық байланыстардың мәні. Мәдениаралық өзара іс-әрекетке дайындық. Мәдени аралық сензитивтілікті жетілдіру техникасы.

4.4.1 СӨЖ мазмұны

№	СӨЖ түрі	Есеп беру формасы	Тексеру түрі	Сағ. саны к/б
1	Дәріс тақырыптарына дайындалу	Жұмыс дәптері,	Сабаққа қатысу, дәптер тексеру	15
2	Практикалық сабаққа дайындалу, үй тапсырманы орындау.	Жұмыс дәптері	Сабаққа қатысу	15
3	СӨЖ сабақтарына дайындалу	Жұмыс дәптері	Сабаққа қатысу	5
4	Аудиториялық сабаққа кірмеген материалды оқу.	Конспект	Есеп беру	5
5	Тестерді құру	Жұмыс дәптері	Сабаққа қатысу	5

6	Семестірлік тапсырманы орындау	Баяндама	Баяндаманы қорғау	5
7	Бақылау іс-шараларына дайындалу		РК1, РК2, (тестілеу)	10
БАРЛЫҒЫ:				60

4.4.2 СӨЖ тақырыптары

1. Жарықбаев Қ.Б. «Қазақстандағы этнопсихологияның негізгі мәселелері және қазіргі жағдайы» А., 1996ж. оқулығына конспект жазу.

2. Этнопсихологияның әдіснамалық мәселелері бойынша психологиялық әдебиеттерді зерттеу және тұжырым жасау (Крысько В.Г., Деркач А.А., «Этнопсихология», М., 1996; Мұқанов М.М., Өмір сүру салты және интеллектуальды іс-әрекеттің этнопсихологиясы» М., 1980;).

3. Жандильдин Н. «Ұлттық психологияның табиғаты» А., 1971. еңбегіне конспект жазу.

4. Токарев С.Л. «История зарубежной этнографии». М, 1978 еңбегіне конспект жазу.

1. ОӘК зерттеу және талдау.

2. Этнопсихология бойынша терминдерге арналған сездік жүргізу.

7. Қазақстанның және әлемдік этнопсихологиялық ғылымның қалыптасу және даму мәселелері бойынша жүргізілетін әңгімелердің жоспарын құру.

8. Солдатова Г.У. «Психология межэтнической напряженности». М., 1998. еңбегіне конспект жазу.

5 Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

1. Жарықбаев, Озғанбаев Ө. Жантану кіріспе; Оқу құралы Алматы, 2000

2. Жарықбаев Қ. Б. Психология негіздері. Оқу құралы, 2005

3. Аймағанбетова О.Х. Основы этнопсихологии. - А., 2003.

4. Галустова О. В. Этнопсихология: конспект лекции /О. В. Галустова.-М.:Приор-издат,2005.-157 с.-(Конспект лекций. В помощь студенту)

5. Крысько В.Г. Этническая психология. - М., 2002.

6. Платонов, Ю. П. Основы этнической психологии: учеб. Пособие / Ю. П. Платонов.- СПб. :Речь,2003.-452 с.- (Мастерская психологии)

Мамандықтың
оқу жұмыс жоспарынан көшірме

Нысан
ПМУ ҰСН 7.18.3/10

050103 – педагогика және психология бакалавр
мамандықтың оқу жұмыс жоспарынан көшірмесі
Пәннің атауы Этнопсихология

Оқу түрі	Сағ. бойынша студенттердің жұм. көлемі				Семестрлер бойынша бақылау түрі				Семестр	Семестр және курс бойынша сағаттың бөлінуі						
	Академиялық сағаттар			СӨЖ	экз	зач	К Ж	КР		аудиторлық сабақтар (ак.сағ.)				СӨЖ (ак.сағ.)		
	кред-р	жалпы	ауд							барлық	дәр	пр	лаб	барлық	ӨСӨЖ	
ОСО базасында күндізгі	2	90	30	60	7				7	2	30	15	15	-	90	30

Кафедра меңгерушісі _____ Е. И. Бурдина 20__ ж. «__» _____